

La revenja dels maçons

Són erudits de l'humanisme i de l'evolució de l'ànima social, i per això mateix els maçons han estat perseguits de manera brutal.

Aquesta setmana, una exposició mostra a València amb quina malaltissa perseverança els va voler exterminar el franquisme.

Ara, tant de temps després, quan fa vint-i-sis anys de la mort del dictador, els arriba el moment del reconeixement.

Al món, hi pot haver més de cinc milions de maçons –sobretot als Estats Units, on ho són alguns dels que han estat presidents, sobretot demòcrates–, però, en canvi, no hi ha ara tants maçons com abans a casa nostra; tot i això, sembla que hi són la majoria dels que existeixen a l'estat espanyol. Si la xifra pot envoltar els 4.000, els càlculs apunten que el 50% viuen als Països Catalans, especialment al Principat, nucli tradicional de l'erudició maçònica més compromesa amb la intel·lectualitat nacional.

El País Valencià ho fou també durant la Segona República, però el franquisme va eliminar-los de manera directa –afusellant els maçons que ho eren, i assassinant els que en tenien el perfil tot i no ser-ho, com per exemple el rector Peset– o indirecta –fent-los fugir i apropiant-se del patrimoni de les seues lògies o congregacions filosòfiques–. Fa pocs dies la mort del dictador ha complert anys, i el fet apareix com una data propícia per revisar una de les seues obsessions. La lle-

genda diu que l'odi malaltís de Franco envers els maçons li provenia perquè va ser rebutjat per les seues mancances personals, socials i espirituals quan va intentar formar part d'una lògia. Però hi ha altres motius molt més evidents per entendre aquesta ofuscació.

Perquè els maçons, tot i que per normes fundacionals no es troben obligats a oposar-se apassionadament a un o altre govern polític per injust que siga aquest, tenien un gran protagonisme en la República. Casualitat? No. La maçoneria propugna la llibertat de l'esperit, i, per tant, de l'ésser humà, a través d'un missatge de coneixement del món exterior i interior de l'home. Per tant, aquesta doctrina entén que la humanitat és un edifici global que ha de créixer a través dels temps i fer que l'individu evolucione cap a millor a través d'un ideal col·lectiu d'intel·lectualitat liberal. Òbviament, tota dictadura ha de posicionar-se en contra d'aquesta "perillosa" evolució.

L'historiador José Antonio Ferrer Benimeli indica en el seu llibre *El contubernio judeo-masónico-comunista* que el càstig per pertinença a la maçoneria va ser ràpid des del primer moment de la sublevació. Les dades estatals corresponents al 1936 són bastant clares. "De la lògia Helmantia de Salamanca —escriu Ferrer Benimeli—, varen ser afusellats trenta maçons. De la lògia Constancia, de Saragossa, varen ser assassinats trenta maçons. Del triangle Zurbano, de Lo-

La maçoneria propugna la llibertat de l'esperit i, per tant, de l'ésser humà, amb un missatge de coneixement del món exterior i interior de l'home

gronyo, afusellaren quinze maçons; del triangle Libertador, de Burgos, set, i del Joaquín Costa, d'Osca, set més."

Les xifres són traslladables a casa nostra, i no només per a maçons, ja que la llei facultava a utilitzar la sospita per acabar amb qualsevol: distints estudis calculen que, durant la República, hi havia a tot l'estat entre 8.000 i 10.000 maçons; Franco, en canvi, va obrir 40.000 expedients per pertinença a maçoneria. Era la base per depurar qualsevol oposició.

A més, així el dictador s'aprofitaria de la conjuntura que ell havia creat per enriquir l'estat, i per tant, enriquir-se ell mateix. Per exemple, a València, els objectes preciosos, el patrimoni immobiliari i la documentació de tot tipus requisada als maçons es convertia en tot un tresor del règim. L'autor de l'estudi *La maçoneria valenciana i les lògies accidentals durant la guerra civil*, Vicent Sampedro Ramo, ha declarat en diverses ocasions a la premsa que aquesta és "una trista pàgina de la història valenciana". No obstant això, ja havia passat el gran

moment d'expressió de la maçoneria de València, el qual s'havia donat entre 1877 i 1902, i on els maçons valencians feren famosos noms vinculats amb la seua doctrina, com els de Blasco Ibáñez, Sorolla, Azzati o Félix Pizcueta.

Però el franquisme es va encarregar d'enterrar-ho tot, i d'utilitzar la maçoneria, amb l'ajuda de l'Església catòlica, com el gran enemic culpable d'enfrontar "les dues Espanyes". Tant fou així que, malgrat que la transició democràtica va legalitzar la situació de les lògies, encara avui els profans podríem relacionar la discreció elitista de la maçoneria amb el secretisme pertorbador de les sectes, tot i que no té res a veure una cosa amb l'altra. Cal dir, però, que l'habitual tendència teatral a la incògnita que tenen una part representativa dels maçons —de fet, les fonts utilitzades en aquest reportatge han preferit mantenir-se en l'anonimat— no ha ajudat massa a trencar l'estereotip.

Ara bé, l'any 2001 ha estat el temps en què aquests seguidors de l'evolució de la fraternitat mundial han decidit combatre, de manera pública, les calúmnies del

passat. Aquesta setmana es pot contemplar a la Facultat de Dret de la Universitat de València l'exposició "La maçoneria i la llei franquista per a la seua repressió", en què surten a la llum tot tipus de documents i imatges que escenifiquen aquesta persecució. A més, durant aquest any, el Parlament de Catalunya ha reconegut formalment l'existència social de la maçoneria, i n'ha proposat la rehabilitació de la imatge, cosa que també ha reclamat el PSOE en el Parlament estatal. De fet, tant entre els socialistes del nostre país com entre gent d'ERC, la maçoneria ha estat una doctrina valorada i, en molts casos, compartida.

Fa poc, la Gran Lògia d'Espanya va exigir públicament el patrimoni maçó que va furar Franco. Però el Govern central s'ha fet el desentès. Només hi ha una manera que els polítics assumen la necessitat de restaurar les injustícies comeses amb la maçoneria: conèixer la seua importància en la història humana.

Uns obrers espirituals. Els orígens de la maçoneria no poden ser establerts amb rigor, però es considera que, des del punt de vista operatiu, naix en el si dels gremis d'obers (maçó ve de *mason*, obrer, en anglès) que varen construir les grans catedrals medievals. En el segle XVII, les agrupacions maçòniques varen estar a punt de desaparèixer amb la construcció de les darreres grans catedrals d'Anglaterra, el territori on s'originà aquest moviment filosòfic. Per evitar-ho, la institució començà a obrir-se i a acceptar membres que no pertanyien al gremi de la construcció, amb la qual cosa s'afermaren les bases per a una obertura social, i per a una definició filosòfica global de la doctrina. En el segle XVIII, aquesta obertura es va fer encara major, i es creà la Gran Lògia Unida d'Anglaterra, la qual decidí més tard les primeres bases de la maçoneria internacional: l'elitisme lliurepensador deista. Déu és un gran arquitecte, i la seua obra, la humanitat.

Els maçons són els obrers més capacitats per a la millora d'aquesta obra, a la qual ajudaran a fer evolucionar "amb la construcció d'una elit social que impulsi els necessaris avanços per a l'establi-

ment d'una societat solidària i tolerant", explica un estudiós d'aquesta època històrica militant de la maçoneria. La raó es convertí en el material principal per fer realitat aquesta construcció. I el seu origen revela la reticència de la maçoneria primigènia a la incorporació de la dona: per dir-ho així, és una rèplica estructural dels tradicionals clubs anglesos, en els quals no s'admeten dones.

Els maçons tenen la pretensió d'exportar a tot arreu el seu descobriment filosòfic, i aquest s'estén a través de tot el món d'influència britànica, utilitzant l'expansió mateixa de la corona. Una de les grans fites fou la revolució que propicià la independència nord-americana, que fou una revolució maçònica. Ara bé, enfront d'això, es donà la Revolució francesa (Robespierre era maçó), que portà a un límit molt més decidit els conceptes anglesos maçons de llibertat-igualtat-fraternitat. Napoleó trencà el domini de la Lògia Unida d'Anglaterra per prendre el poder britànic en el món

de les idees. I a principi del segle XIX, s'establí la maçoneria francesa, que, poc després, arribà al nostre país a través dels "afrancesats". I aquesta fou la branca que més s'estengué a les terres catalanes, i que encara es trobà amb la major oposició catòlica: els catòlics d'ací rebutjaren els "afrancesats" per invasors i per moderns. I els maçons eren l'exaltació d'això.

Es constituí el Gran Orient de França, la lògia que va fer d'escola per aquest catecisme francès, que és aconfessional i molt impregnat d'un laïcisme militant i revolucionari, que fa que en les lògies d'aquest tarannà tinguen cabuda els agnòstics i els ateus. Per a aquests maçons, la persona és qui projecta la divinitat i l'explicació última de la creació de l'univers. Com que els francesos volien exportar a tot arreu la revolució i la creació de nacions, també exportaren la seua maçoneria, i el món es dividí entre les branques maçòniques d'obediència francesa i anglesa.

EL TEMPS

AJUNTAMENT
DE MONCOFA

COMPRA AL COMERÇ LOCAL

Mancofa VIV DE TU

CAMPANYA NADAL 2001

ORGANITZA:
Patronat Municipal
de Turisme de Moncofa

PATROCINA:
Ajuntament
de Moncofa

El franquisme i l'Església catòlica van culpar els maçons d'enfrontar "les dues Espanyes"

Maçons en la construcció d'un país. La maçoneria se situa a favor de la construcció lògica de les nacions, i pel que fa a les terres de cultura catalana, acostumà a significar-se amb el federalisme, la construcció nacional i la reforma educativa. No debades, Lluís Companys i la majoria de líders històrics d'ERC foren maçons. Però la repressió franquista va començar les seues pur-

gues contra els militars maçons fidels a la República i va generalitzar l'assassinat, així com l'espoli de càtedres universitàries –moltes en mans de fidels a la maçoneria– i del patrimoni immobiliari de les lògies i de tots els seus membres.

Ara bé, durant els anys setanta, militants maçons d'ERC formaren lògies a Perpinyà. Ja en els vuitanta, nasqué la Gran Lògia d'Espanya, amb seu a Barcelona. El primer gran mestre havia de ser un català, Lluís Salat i Gusils. Els maçons es beneficiaren de l'entrada de l'estat espanyol a la Comunitat Europea, on la seua creença era molt més influent i normalitzada. Allà, com ací, les lògies eren l'àmbit de reunió on es practicava la formació humana moral –una moral moltes vegades republicana– dins del lliurepensament. A les seues reunions, es parlava habitualment de filosofia i ètica.

La Lògia d'Espanya és d'obediència anglesa, i compta amb uns set-cents membres al Principat, repartits en tretze lògies; a les Illes hi ha més de dos-cents maçons, concentrats en vuit lògies; al País Valencià, el nombre és més fluctuant, ja que moltes lògies es troben a la costa, compostes per maçons estrangers que, eventualment, resideixen ací. El total valencià, no obstant això, és superior a les catorze lògies. Realment, a tot el nostre territori, i des de la instauració de la democràcia, l'últim signe preponderant és de la Gran Lògia d'Espanya. "Però, al final del franquisme, –explica un funcionari i especialista universitari valencià que segueix la doctrina france-

sa–, tornen de l'exili mexicà cap a les nostres terres molts maçons d'obediència francesa, i creen la Gran Lògia Simbòlica." Avui, més de cinc-cents dels seus membres es troben al Principat. Al País Valencià podem comptar no menys de quatre lògies d'aquest signe. La majoria dels maçons illencs són afectes a la doctrina anglesa. Quant a Andorra, hi ha una lògia evident, i manté relació amb la maçoneria de Tolosa.

Els temps han fet que el juny del 2000, una dona, Asunción Tejerinas, fóra nomenada gran mestra de la Gran Lògia Simbòlica Espanyola, la de signe francès. La majoria de les tres-cents dones maçons que hi ha a l'estat espanyol pertanyen a aquesta branca, ja que la de tall anglès, Gran Lògia d'Espanya, les accepta només en un règim, diguem-ne, d'adopció.

"En una lògia ara pot entrar qui siga –comenta un veterà i molt actiu membre d'una lògia valenciana–, i és ací on es convertirà en part d'una elit. L'objectiu per al maçó –continua– és que brille estiga on estiga, siga qui siga, treballe d'allò que treballe". És a dir, que la maçoneria encara funciona com a elit, però a través del sentit més democràtic del concepte. "La nostra funció actual –conclou– és la de procurar que la democràcia liberal recupere el vertader lliurepensament i el vertader valor democràtic que sembla que haja oblidat." A partir d'això, i amb els temps que corren, potser els maçons són ara més necessaris que mai.

Joan M. Oleaque

**Cines Babel
Cines Albatros**

Cines Albatros

L'ILLA DE L'HOLANDÈS
Una pel·lícula de Sigfrid Monleón

Si presentes aquesta butlleta tindràs el següent preu especial:

Si ets subscriptor d'EL TEMPS:
575 pts. tota la setmana

Si ets lector d'EL TEMPS:
575 pts. de dilluns a dijous

C/ Fra Lluís Colomer, 4. VALÈNCIA

